

§ 40 Lausunnon antaminen, Harjuniityn seisakealueen asemakaavoitus

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

antaa kaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Kaavaehdotus koskee Nokianvirran ranta-aluetta, joka tunnetaan luonnon monimuotoisuudeltaan Nokian rikkaimpana, maakunnallisesti ja jopa valtakunnallisesti merkittävänä kohteena. Nyt tehtävät kaavapäätökset vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen, sillä jos alueen luonnonkirjoa heikennetään, vastaavaa luonnonkirjon keskittymää ei löydy mistään muualta.

Kaavaehdotus ei valitettavasti kuitenkaan huomioi riittävällä tavalla alueen uhanalaisia lajeja ja luontotyyppejä esimerkiksi osoittamalla kaavassa arvoalueille riittäviä suojavaohtyhykkeitä. Kaavaselostuksesta poiketen alueella on myös asuttu liito-oravareviiri. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä kulkuyhteydet tulee kaavassa osoittaa ja turvata kaavamerkinnoilla.

Kaavamääräyksissä otetaan asianmukaisesti kantaa luontoalueiden tunnusomaisten kasvien käytöstä istutuksissa, mutta koska vuorijalavan luontaista kantaa ei ole kaupallisesti saatavilla, on maininta vuorijalavasta ko. kaavamääräyksen yhteydestä poistaa.

Ympäristönsuojeluyksikkö on esittänyt kaavoittajalle muutamia kohteita säästettäväksi rakentamisen ulkopuolella kaavan aiheuttamien luontohaittojen lieventämiseksi, mutta näitä esityksiä ei ole kaavassa huomioitu. Erittäin uhanalaisen lajin elinkierron kannalta tärkeän alueen turvaamiseksi puhdistamon aluetta on esitetty luontohyvityskohteeksi puhdistamotoiminnan päätyttyä, Haavistontien eteläpuolen itäpään sienilajistoltaan arvokasta lehtoaluetta on esitetty säästettäväksi rakentamiselta, ja lisäksi kaava-alueen eteläisin rivitaloalue kaava-alueen lounaisosassa on esitetty säästettäväksi rakentamiselta, lähistolta havaitun erityisesti suojellun lajin turvaamiseksi. Näiden kohteiden säästäminen luonnolle aiheutuvien haittojen lievennustoimina, kasvattaisi myös luonnon monimuotoisuudelle arvokkaan alueen puskurivyohtykettä, mikä parantaisi alueen kestokykyä muuttuvia ympäristö- ja sääoloja vastaan.

Nyt tehtävillä kaavoitusratkaisuilla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen. Kestävä maankäyttö ja erilaisten tavoitteiden ja arvojen yhteensovittaminen ei voi tarkoittaa, että vain luontoarvot aina väistyvät. Kaupungilla on yksityistä suurempi vastuu luonnon monimuotoisuudesta ja olisi myös kaupunkistrategian mukaista turvata luontoarvoja lainsäädännön minimiä laajemmin. On hyvä huomata, että alueen poikkeuksellista luonnonkirjoa ei esiinny muualla, eikä sitä voida toisaalla korvata.

Ympäristönsuojeluyksikön ehdotuksia ei ole kaavassa huomioitu, eikä kaavoitus ole vastannut rakennus- ja ympäristölautakunnan edelliseen lausuntoon. Jää epäselväksi toteutuuko osallistaminen lain

tarkoittamalla tavalla, jos ehdotuksia ei huomioida ja kaikki muut arvot saavat joka tapauksessa väistyä rakentamisen tieltä.

Esittelijä

Johtava rakennustarkastaja Petri Mäki

Valmistelija / lisätiedot

Ympäristönsuojelupäällikkö Raimo Tuohisaari, puh. 040 7799 287

Ympäristönsuojelusuunnittelija Anne Hirvonen, puh. 040 1334 451

etunimi.sukunimi@nokiankaupunki.fi

Perustelut

Kaavan nimeksi muutettiin Harjuniityn seisakealueen asemakaava (ent. Harjuniityn keskusta). Uusi nimi kuvaa aiempaa paremmin kaava-alueen käyttötarkoitusta ja toiminnan luonnetta.

12.12.2023 § 328 kaupunkikehityslautakunta päätti asettaa 21.11.2023 päivätyn kaavaluonnoksen nähtäville ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot. Kaavaluonnoksesta saatiin kuusi (6) mielipidettä ja viisi (5) lausuntoa. Lausunnot, mielipiteet ja niiden vastineet on lisätty kaava-aineistoon liitteenä.

Nähtävillä olleen kaavaluonnoksen pohjalta aineistoa on valmisteltu kaupungin sivistyspalvelujen ja infrapalvelujen kanssa ja neuvoteltu kiinteistönomistajien ja muiden asianosaisten kanssa sekä huomioitu kaavapalaute ja kaava-alueelta tehdyt täydentävät selvitykset. Niiden pohjalta on valmisteltu 6.3.2026 päivätty kaavaehdotus.

Korttelialueiden kaupunkirakennetta, käyttötarkoituksia, rakennusoikeuksia ja kerroslukuja tarkennettiin. Kaava-aluetta supistettiin lännessä teollisuuskiinteistölle asti ja Siuronvaltatie varressa tien ja radan yhtymäkohtaan asti. Joukkoliikenteen mahdollisuuksien takia Uusiasema katu jatkettiin voimassa olevassa asemakaavassa olevaa katulinjalle niin, että sillä on yhteys Siuronvaltatielle.

Harjuniityn kaupunginosassa kortteli 8-62 muutettiin PL korttelialueeksi uutta suurta päiväkotia varten ja kauppaa varten. Kortteli 8-63 muutettiin kerrostalokortteliksi, jotta keskustan asukasmäärä kävelyetäisyydellä seisakkeesta saadaan pidettyä riittävänä. Kortteli 8-60 otettiin mukaan kaava-alueeseen ja tarkennettiin sen määräyksiä. Haaviston kaupunginosassa korttelia 7-64 pienennettiin niin että vihheralue kasvoi vastaavasti. Korttelia 7-59 tarkennettiin niin että yksityiset maat sisältyvät siihen kokonaan. Korttelissa 7-34 AR korttelialueelta muinaisjäännösalue liitettiin lähiviheralueeseen VL-3.

Korttelit 7-61 ja korttelin osa 1-3 lisättiin kaavateknisistä syistä. Käyttötarkoituksia tarkennettiin siten, että alueelle on mahdollista tarvittaessa sijoittaa suuri päiväkotiyksikkö ja kauppaliike sekä muita palveluja. Lisäksi kaava-alueelle osoitettiin aluevaraukset jätteiden yhteiskeräyspisteille mikäli sellaista halutaan.

Alueen rakentamisen ja käytön ohjausta tarkennettiin kaavamääräyksiin ilmastokestävä kaava - selvityksen suositusten mukaisesti.

Asemakaavaehdotuksessa osoitetaan Harjuniityn seisake- ja rata-alue LR (5,2 ha) tilavarauksineen tarvittavia lisäraiteita, seisaketta ja huoltoyhteyksiä varten. Lisäksi seisaketta varten osoitetaan liityntäpysäköintialueet LPY ja LPA/lpy (yhteensä noin 0,7 ha) radan molemmin puolin. Alueen autoliikenteen pääväylinä toimivat edelleen Siuronvaltatie ja Haavistontie. Alueella varaudutaan siihen, että Melonäyräntiestä radan vartta eteenpäin voidaan jatkaa uusi yhdystie Korvolaan.

Seisakealueen molemmin puolin osoitetaan tiivistä kaupunkirakennetta IV - VIII kerroksisia kerrostalokortteleita (AK, A) 19 kerrostalolle sekä niiden tarvitsemat pysäköintialueet (LPA) ja korttelialue LP suurta päiväkotiyksikköä ja kauppaa varten. Haavistontien eteläpuolelle osoitetaan kahdeksan pientalojen AR ja AP korttelialuetta, joista pääosa on olemassa olevia rakennettuja kiinteistöjä. Erkinkallenkadun rivitalokorttelit ovat mukana kiinteistöteknisistä syistä. Pysäköintialueille osoitetaan autokatosten rakennusalat varsinkin sellaisiin kohtiin, joissa niitä voidaan käyttää liikennemelun vaimennukseen.

Radan ja Siuronvaltatien väliin Haavistontien länsipuolelle osoitetaan toimitila- ja palvelurakennusten korttelialue KTP 0,6 ha, asuinkerrostalojen korttelialuetta AK 1,7 ha ja urheilurakennusten korttelialue YU 0,5 ha. Seisakkeen viereen radan pohjoispuolelle osoitetaan palvelurakentamisen korttelialue PL 2 ha.

Radan varteen sen eteläpuolelle osoitetaan kaksi asuinkorttelialuetta AK ja A pysäköintialueineen LPA yhteensä 5,1 ha. Haavistontien ja Melonäyräntien eteläpuolelle osoitetaan kahdeksan pientalokorttelialuetta AP ja AR pysäköintialueineen LPA 7,5 ha ja teollisuusrakennusten korttelialue TY 0,7 ha. Nokian uuden puhdistamon alue ET ja viereisen tietoliikennemaston alue ET ovat mukana kaavassa, koska luontoarvojen takia osa niiden alueista muuttuu viheralueeksi.

Kerrostaloasumiselle AK osoitetaan rakennusoikeutta noin 42 200 k-m², rivitaloasumiselle AR noin 8 030 k-m² ja pientaloasumiselle A ja AP osoitetaan rakennusoikeutta 9 600 k-m². Palvelurakentamiselle PL osoitetaan 7 300 k-m². Teollisuudelle TY osoitetaan noin 1 300 k-m², toimitiloille ja palveluille KTP 2 200 k-m² ja urheilulle YU 1 500 k-m². Yhdyskuntateknisille toiminnoille ET osoitetaan 25 200 k-m².

Kerrosalasta asumiseen on yhteensä 58 180 kem² ja muulle 39 700 kem².

Haavistontien eteläpuolelle Nokianvirran varteen osoitetaan yhtenäinen lähivirkistysalue noin 21,6 ha VL-3, jonka hoidossa tulee ottaa huomioon alueella olevat erityiset luontoarvot. Kaava-alueen suojelualueet osoitetaan merkinnöillä sm (muinaisjäänökset) s (luonnonsuojelualue) ja vihreä kaariviiva (luonnon monimuotoisuus), ma (maisema-alue) s-4 (luonnonmukainen alue) s-14 (kulttuuriperintökohde). Haavistontien pohjoispuolelle ja Kullaanvuori kadun varteen osoitetaan neljä lähivirkistysaluetta VL-3 3,6 ha, joita koskee tarvittavilta osin edellä mainitut suojelumääräykset. Radan molemmin puolin osoitetaan kaksi suojaviheraluetta EV-2, joilla on myös erityisiä suojelumääräyksiä yhteensä 3,6 ha. Virkistysaluetta on 25,7 ha eli noin 30,4 % kaava-alueen pinta-alasta. Kaava-alueen maapinta-alasta viheralueita on noin 40 %. Se on reilusti enemmän kuin Nokialla kaavoitetuilla kaava-alueilla on keskimäärin virkistysalueita (25,2 %). Yhteensä viheralueita VL ja EV on kaava-alueella 28,9 ha. Vesialuetta on 16,5 ha. Maapinta-alasta vihreäksi on jäämässä noin 45 %. Kaava-alueen arvioidun tulevan asukasmäärän mukaan virkistysaluetta on kaava-alueella henkeä kohti yli 200 m². Se on reilusti

enemmän kuin valtion virkistysalueoimikunnan suositus 120 m2.

Pääosin liikennemelun torjunta on mahdollista hoitaa rakenteellisesti rakennusten sijoittelulla. Lisäksi junaradan varteen osoitetaan paikat melusteille, mikäli niitä tarvitaan. Pysäköintinormi alueella on yksi autopaikka 60 kerrosneliötä kohti ja seisakkeen käyttöönottamisen jälkeen seisakkeen viereisissä korttelissa yksi autopaikka 80 kerrosneliötä kohti.

Alueen uusi katunimistö Pyrykatu, Myrskynkatu, Tuulinkatu, Viimanpolku, Pyörremyrskynpolku ja Vihurinpolku juontuvat muistolaatankin saaneesta tapahtumasta, jossa alueelle putosi Pyry-mallinen koelentokone. Nimiperhe kunnioittaa suomalaisia lentokonetyyppejä. Uusi Asema ja Resinakuja viittaavat tulevaan seisakkeeseen. Melonäyräntie ja Huhdanharjuntie juontuvat alueen nimiperinnöstä samoin kuin viheralueiden nimet Mäkituvanpuisto, Nokianvirran vuorijalavalehto, Utolanoja ja Alhonoja sekä Porkanperännotko.

Kaavan merkittävimmät vaikutukset ovat. Kaava-alueen väestömäärä kasvaa nykyisestä 100 asukkaasta noin 1200 asukkaalla. Alueen laajeneminen tuo käyttäjiä päiväkodeille ja Harjuniityn koululle sekä uusille että vanhoille kaupallisille palveluille. Lisäksi alueella tarvitaan lisää vanhuksille suunnattua asumista. Osa palveluista on mahdollista sijoittaa kaava-alueelle osa muualle Harjuniityyn.

Asemakaavoituksessa huomioidaan kasvava liikenne ja sen aiheuttamat häiriöt. Junaliikenteen seisakkeen sijoittuminen alueelle hillitsee autoliikenteen ja autoista johtuvan liikennemelun kasvua. Alueen kasvu lisää myös liikennemääriä Siuronvaltatiellä ja Porin yhdystiellä. Liikenteen sujuvuus on mahdollista pitää hyvällä tasolla muuttamalla risteyskiä kiertoliittymiksi.

Asemakaavoituksessa on huomioitu viheralueiden luontoarvot. Vesialueelle ei aiheudu merkittäviä muutoksia. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmat osat säilyvät suojelualueina ja viheralueina. Viheralueiden hoitoa koskevat määräykset edistävät luonnon monimuotoisuutta ja luontoarvojen säilymistä ja kehittämistä. Kaava-alueella on aloitettu luonnon ennallistaminen ja kaavassa mahdollistetaan luonnon ennallistamisen jatkaminen. Lisäksi määrättiin että Kaava-alueen viheralueille tulee laatia kestävän virkistyskäytön ohjaamiseksi käyttö- ja hoitosuunnitelma yhteistyössä kaupungin ympäristövalvonnan kanssa. Suunnitelmassa tulee huomioida alueen luontoarvot ja alueella esiintyvät LSL:n 64 § Suojellut luontotyypit -kriteerit täyttävät luontotyypit, pähkinäpensaitot ja jalopuulehdot, joiden luonnontilaa ei saa heikentää, mutta kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaiset hoitotoimet ovat mahdollisia."

Asemakaavassa turvataan pääosin merkittävimmät luonto-, maisema- ja kulttuuriperintökohteet sekä arkeologiset kohteet. Kaava-alueen kohdalla Haavistontie kulkee muinaisen linjauksensa kohdalla.

Haavistontielle tarvitsee tehdä kunnostustöitä ja liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä. Ne suunnitellaan alueen toteutuksen yhteydessä laadittavissa katusuunnitelmissa. Katurakenteita voidaan joutua leventämään myös niissä kohdin missä on muinaisjäänneksiä. Suunnitelmat ja toteutus tehdään kuitenkin yhteistyössä museoviranomaisten kanssa, joten mahdolliset päällekkäisyydet muinaisjäänneksen kanssa tulee tarkasteltua siinä yhteydessä ja haettava tarvittavat kajoamisluvut. Tien

mahdollisen leventämisen yhteydessä voi myös rauhoitettuja vuorijalavia jäädä katurakentamisen alle. Tällöin haetaan poikkeamislupa asiasta vastaavalta viranomaiselta.

Alueen julkiselle liikenteelle osoitetaan vähäpäästöinen kehitysmahdollisuus. Lähijunaliikenteeseen tukeutuvan kasvun mahdollistaminen hillitsee ilmaston lämpenemistä säästämällä fossiilisia liikennepolttoaineita. Alueella on mahdollista kehittää nykyistä linja-autoliikennettä ennen kuin seisake on rakennettu.

Seisakkeen lähialueelle muodostetaan tärkeimpiä luonto- yms. arvoja väistävät kaupunkimaisen tiiviit korttelialueet. Seisakkeesta kauempana olevia pientalovaltaisia asuinalueita laajennetaan ja täydennetään. Maaseutumainen alue muuttuu esikaupunkimaiseksi ja seisakkeen lähistöllä kaupunkimaiseksi. Pääosa Nokianvirran maisema-alueesta jää rakentamattomaksi.

Alue tulee rakentumaan markkinaehtoisesti toimivan kilpailun ehdoilla. Seisake toteutetaan sen jälkeen, kun Nokian matkakeskus on valmis. Tarkempaa rakentamisaikataulua ei ole vielä tiedossa. Koko alueen toteutumiseen mennee 10 - 15 vuotta. Yksityisille kiinteistöille laaditaan tarvittaessa maankäyttösopimukset.

Rakennus- ja ympäristölautakunta antoi 24.1.2024 asemakaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon: "Harjuniityn keskustan asemakaava-alue Siurontiestä etelään sijoittuu Nokianvirran pohjoisrannalle, jonka kallioperä ja ravinteinen maannos on synnyttänyt alueelle poikkeuksellista monimuotoisuutta ja erityisiä luontoarvoja. Nokianvirran alue on osa aluetta, joka on ollut esillä vaihtoehtona yhdeksi valtakunnalliseksi Helmi-monimuotoisuuskeskittymäksi, joita on toistaiseksi nimetty koko maasta vasta viisi.

Asemakaava-alueella sijaitsee luonnonsuojelulain mukaan suojeltavia jalopuulehtoja ja pähkinäpensaikkoja sekä lukuisia uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka kuuluvat vapaaehtoisen METSOsuojeluohjelman luonnontieteellisten valintakriteerien I-luokan kohteisiin. Osa luonnonsuojelulain mukaisista luontotyypeistä (pähkinäpensaikot) odottaa vielä Elyn maastorajausta, jotka tullaan tekemään maastokaudella 2024.

Asemakaava-alueella tulisi tehdä myös muita tarkentavia selvityksiä, jotta uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien ja luontotyyppien esiintyminen voidaan turvata. Kaava-alueella tulisi selvittää tarkemmin rakentamisen ja virkistyskäytön mahdolliset vaikutukset, uhanalainen ja rauhoitettu lajisto, sekä elinympäristöjen väliset yhteydet.

Asemakaava-alueella tulisikin tehdä seuraavat tarkentavat selvitykset:

- Selvitys rakentamisen ja virkistyskäytön vaikutuksista,
- Liito-oravaselvitys,
- Putkilokasviselvitys,
- Sammaselvitys,
- Sieniselvitys,
- Hyönteisselvitys.

Kullaanvuoren nykyisen jätevedenpuhdistamon alueelle ei yleiskaavassa ole osoitettu asumista. Asemakaavaluonnoksesta alueelle on osoitettu AR-korttelialue, jossa on kahdeksan rakennuspaikkaa. Korttelin eteläpuolella on erityisesti suojeltavan äärimmäisen uhanalaisen lajin elinkierron kannalta tärkeä alue. Lajin elinoloja ei saa kaavoituksella tai rakentamisella heikentää.

Kaava-alueen keskeiset AK-korttelit sijaitsevat meluselvityksen mukaan pääosin melualueella. Meluselvityksessä suositellaan lähinnä rautatietä sijaitsevien asuinrakennusten kohdalle absorboivia yli 2 m korkeita meluseiniä. Melusteet eivät kuitenkaan pysty vaimentamaan ratamelua ylimpiin kerroksiin, joten asemakaavassa tulisi antaa tarpeelliset melun torjuntaa koskevat määräykset.

Kaavamääräys - "Pientalotonteille ei saa istuttaa sellaista puustoa, joka varjostaa oman tai toisen tontin aurinkokerääjiä" - on hyvin ongelmallinen. Pahimmassa tapauksessa määräystä ennalta ehkäisevänä tulkittaessa estää kaikelaisten puiden istuttamisen tontille, jos ne voivat joskus varjostaa mahdollisia naapurin aurinkokerääjiä. Luonnon monimuotoisuuden sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta puita pitäisi ennemminkin säästää tai istuttaa tonteille. Jos tonteilla ei sallita lainkaan puustoa, se lisää paahteisuutta ja jäähdystarvetta. Tonttien väleihin pitää silloin vähintäänkin tehdä huomattavasti enemmän ja leveämpiä, puustoisia viherkaistaleita. Puusto haihduttaa vettä, suojaa tuulelta, puhdistaa ilmaa mm. sitomalla katupölyä, tasaa lämpötilaeroja, sitoo ja varastoi hiiltä, lisää ekologista resilienssiä ja monimuotoisuutta, ja auttaa siten sopeutumaan sään ääri-ilmiöihin, kuten tulviin ja helteisiin.

Kaavamääräys, jonka mukaan uusilla mahdollisesti perustettavilla suojelualueilla on huomioitava alueen suojeluarvojen lisäksi asukkaiden luonnossa liikkumis- ja virkistymistarpeet, on myös osin ongelmallinen johtuen Haaviston lehtoalueen poikkeuksellisesta monimuotoisuudesta. Nokian arvokkaimpana luontokohteena luonnon monimuotoisuuden tulee itseisarvona määrittää alueen muut maankäyttötavoitteet.

Kaavamääräysten muiden määräysten 4:n kappaleen viimeinen virke: "Mikäli talousrakennuksen toteuttaa viherkattona, se saa olla loivempi", korvataan tekstillä: "Mikäli rakennukset toteutetaan viherkattoisina, kattokaltevuus voi olla loivempi".

Kaavoitus ei ole antanut vastinetta rakennus- ja ympäristölautakunnan lausuntoon, eikä lausuntoa löydy kaavaehdotuksen liitteenä olevasta palautteet ja kaavan vastineet -koosteesta.

Suojavyöhykkeet ja vaikutukset arvoluontokohteisiin

Kaavoituksen tueksi alueelle on tehty Harjuniityn keskustan asemakaavan ilmastokestävyyden tarkastelu (FCG Oy 2024), jossa tuotiin esille suojavyöhykkeiden merkitys ja tarpeellisuus luonnontilaisten norojen, uhanalaisten luontotyyppien ja muiden luontoarvojen turvaamiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Kaavassa riittäviä (esim. 30-45m) suojavyöhykkeitä arvokohteille ei kuitenkaan ole osoitettu.

Kaavaselostuksen laskennalliset prosentit virheralueista ovat harhaanjohtavia tilanteessa, jossa ollaan rakentamassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin arvokkaalle kohteelle. Tällä hetkellä vuorijalavalehdon laajennusalueet kattavat 0,17 hehtaarin pinta-alan ja laajennushanketta on tarkoitus vielä laajentaa pienelle osalle vanhaa peltoaluetta. Nämä alueet kuitenkin kuuluvat jo laskennalliseen 30 prosentin viheralueen osuuteen. Osuutta voidaan pitää pienenä, kun yli puolet luontoarvoiltaan poikkeuksellisen rikkaasta alueesta on samalla jäämässä uuden rakentamisen alle. Reunavaikutuksen tiedetään ulottuvat jopa 50 metriä metsäalueen sisälle. Lisäksi kulutusta huonosti kestäville, eroosiolle alttiille ja herkälle lehtoalueelle ollaan osoittamassa rajoittamatonta virkistyskäyttöä.

Kaavamääräyksissä otetaan asianmukaisesti kantaa luontoalueiden tunnusomaisten kasvien käytöstä istutuksissa, mutta koska vuorijalavan luontaista kantaa ei ole kaupallisesti saatavilla, on maininta vuorijalavasta poistaa. Näin kaavamääräykset muodostaa selkeämmän kokonaisuuden, kun vuorijalavan elivoimaisuutta on turvattu maa- ja viherrakentamista koskevassa määräyksessä.

Liito-oravan huomioiminen

Liito-orava on lyhytikäinen laji, jonka reviirit voivat välillä tyhjentyä tullakseen taas uudelleen asutuksi laadukkaassa elinympäristöjen verkostossa, jossa on hyvät puustoiset kulkuyhteydet. Tällä hetkellä Haaviston alueella on laadukasta elinympäristöä ja hyvät kulkuyhteydet. Siten vuonna 2017 asutuksi todettu liito-oravan ydinreviiri, joka on välillä tyhjentynyt ja tullut taas asutuksi, on todettu jälleen asutuksi kaupungin omassa seurannassa keväällä 2026. Vuoden 2026 liito-oravatarkastelu on lausunnon liitteenä. Maastotarkastuksissa todettiin liito-oravan papanoita ja asuttu kolopuu myös Haavistontien pohjoispuolelta.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää tai heikentää. Asemakaavassa liito-oravan kulkuyhteydet pohjoisen suuntaan ollaan kuitenkin rakentamisella katkaisemassa, vaikka Alhonojan ekologisen yhteyden säilyttämistä (tai korvaavan yhteyden osoittamista) on esitetty rakennus- ja ympäristölautakunnan pohjoisempaa kaava-aluetta (Harjuniityn laajennus) koskevassa lausunnossa useampaan kertaan. Myös FCG:n siniviherselvityksessä (2025) alueen halki on määritelty luode-kaakko-suuntainen pääviheryhteys.

Harvinaisten sienilajien huomioiminen

Haaviston alueelta on selvitetty helttasienilajistoa. Selvityksessä tuoreen (ja osin kuivan) lehdon alue A, Haavistontien eteläpuolella alueen itäreunalla, todettiin sienien kannalta arvokkaaksi alueeksi. Alueelta tavattiin lukuisia harvinaisia lajeja, joista on hyvin vähän havaintoja Nokialta tai edes koko Pirkanmaalta (kaavaselostus, s. 24). Aluetta suositeltiin selvityksessä säästettäväksi, mutta kaavassa tälle alueelle on osoitettu rakentamista AR-merkinnällä. Kaavoitukselle on esitetty tämän alueen jättämistä luontohyviksi kohteeksi luonnolle aiheutettavien haittojen lieventämiseksi.

Puhdistamon alue

Kuten edellisessä rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunnossa on todettu, puhdistamon alueen

kaavoittaminen asumiselle muodostaa uhkan lähistöllä sijaitsevalle erityisesti suojeltavan ja äärimmäisen uhanalaisen lajin elinkierron kannalta tärkeälle alueelle. Lajin elinoloja ei saa kaavoituksella tai rakentamisella heikentää. Kaavoitukselle on esitetty myös tämän alueen jättämistä luontohyvityskohteeksi.

Erityisesti suojeltava laji

Alueelta on selvitetty kahden maakunnallisen vastuulajin, uhanalaisten kuusamalaisiiven ja kuusamakääpiökoin esiintymistä. Kuusamakääpiökoi on erittäin uhanalainen ja erityisesti suojeltava laji, josta tehtiin havainto kaava-alueen lounaisosaan osoitettujen rivitaloalueiden väliseltä viherkaistalta. Ympäröiville alueille osoitettu rakentaminen vaikuttaa väistämättä heikentävästi lajin elinympäristöön. Kaavoitukselle onkin esitetty kaavan kohtuullistamista luontoarvojen heikentämisen osalta siten, että kauimmainen, eteläisin rivitaloalue muutettaisiin viheralueeksi tai luontohyvityskohteeksi. Tämä leventäisi rantaan jäävää viheraluetta ja suojavyöhykettä. Kaavaehdotuksessa alue on kuitenkin edelleen mukana rakentamiseen osoitettuna.

Yhteenveto

Kaavaehdotus ei huomioi alueen erityisiä luontoarvoja, alueelta tavattuja uhanalaisia ja harvinaisia lajeja tai luontotyyppejä riittävällä tavalla. Alue tunnetaan luonnon monimuotoisuudeltaan Nokian rikkaimpana alueena, joka on maakunnallisesti ja jopa valtakunnallisesti arvokas. Nyt tehtävät kaavoituspäätökset ja rakentamisen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen: tällaista jalopuulehtojen, vuorijalavien ja vaatelioiden sienien, erikoisen hyönteislajiston ja harvinaisten koskisammalien, rikkaan pesimälinnuston, liito-orava- ja lepakkokeskittymien aluetta ei esiinny muualla Nokialla, eikä vastaavaa kohdetta löydy koko Pirkanmaalta. Kun tätä kohdetta hävitetään ja heikennetään, vastaavaa luonnonkirjoa ei saada enää koskaan takaisin.

Kaavoittajalle on esitetty useita vaihtoehtoja kaavan kohtuullistamiseen siten, että luonnolle aiheutuvia haittoja lievennettäisiin, mutta kaavaehdotuksessa ei ole tultu näiltä osin vastaan. Kestävän maankäytönsuunnittelun tulisi yhteensovittaa erilaisia tavoitteita ilman, että vain luontoarvot väistyvät muiden tavoitteiden, kuten rakentamisen ja virkistyskäytön tieltä. Kaavaehdotus ei turvaa riittävällä tavalla alueen erityisiä luontoarvoja esimerkiksi suojavyöhykkeillä. Siten kaava ei ole myöskään kaupungin strategian mukainen, jonka mukaan kaupunki edistää luonnon monimuotoisuutta ja vahvistaa hiilinieluja.

Toimivalta

Hallintosääntö 36 §

Tiedoksi

Kaupunkikehityspalvelut, maankäyttö